

„Motivem rozumím nejjednodušší výpravnou jednotku, která odpovídá obrazně na různé otázky, kladené primitivním rozumem nebo pozorováním života. Takové motivy při shodě nebo jednotě životních a psychologických podmínek v prvních stádiích lidského vývoje mohly vznikat samostatně a mít při tom přece rysy shodné [...] Sujetem nazývám thema, do něhož jsou vetkány různé situace – motivy [...] Uvedu srovnání. Děj literárního díla se odehrává na šachovém poli; šachovým figurám odpovídají typy – masky, emploi soudobého divadla. Sujety odpovídají gambitům, to je klasickým rozehrávkám této hry, jejíchž různých variant hráči užívají. Úlohy a peripetie odpovídají roli tahů protivníkových [...] Pojem *sujetu* bývá velmi často směřován s popisem událostí – s tím, proč navrhuji konvenční název *fabule*. Fabule je ve skutečnosti jen materiál pro sujetové zformování“ (ŠKLOVSKIJ 1948: 28–199).

„Každé umělecké dílo je *autonomní* znak, který se skládá“ 1. z ‚díla-věci‘, jež funguje jako smyslový symbol; 2. z ‚estetického objektu‘, který je v kolektivním vědomí a funguje jako ‚význam‘; 3. ze vztahu k označované věci, který nemíří na zvláštní odlišnou existenci – jelikož běží o autonomní znak –, nýbrž na celkový kontext sociálních fenoménů [...] daného prostředí“ (MUKAŘOVSKÝ 2000: 214).

„Být inženýrem lidských duší – to znamená stát oběma nohama na půdě reálného života. A to opět znamená zanechat romantismu starého typu, romantismu, který zobrazoval neexistující život a neexistující hrdiny, odváděl čtenáře od rozporů a břemen života do světa neskutečného, do světa utopií. Naší literatuře, která stojí oběma nohama na pevné materialistické základně, nemůže být cizí romantika nového typu, romantika revoluční. Říkáme, že socialistický realismus je základní metodou sovětské krásné literatury a literární kritiky, ale to předpokládá, že revoluční romantismus se musí stát součástí literární tvorby, neboť všechny život naší strany, všechny život dělnické třídy a její boj spočívají ve spojování nejdrsnější, nejstřízlivější praktické práce s největším hrdinstvím a grandiózními perspektivami. Naše strana byla vždy silná tím, že spojovala a spojuje zvláštní dělnost a praktičnost se širokou perspektivou, s ustavičným směřováním vpřed, s bojem za vybudování komunistické společnosti. Sovětská literatura musí umět ukázat naše hrdiny, musí se zahledět do našich zítřků. To nebude utopie, neboť náš zítřek je připravován plánovitou, uvědomělou prací již dnes [...] V naší zemi jsou hlavními hrdiny literárního díla aktivní budovatelé nového života: dělníci a dělnice, kolchozníci a kolchoznice, členové strany, hospodářští odborníci, inženýři, komsomolci, pionýři. To jsou hlavní typy a hlavní hrdinové naší sovětské literatury. Naše literatura je prodchnuta entusiasmem a hrdinstvím. Je optimistická, ale ne optimistická z nějakého zoologického ‚vnitřního‘ pocitu. Je optimistická v podstatě, ježto je literaturou třídy na vzestupu – proletariátu, jediné pokrokové a průkopnické třídy. Naše sovětská literatura je silná tím,

že slouží nové věci, novému dílu – dílu socialistického budování“ (Ždanov – citováno z internetu).

„Stručně řečeno, jsme-li ochotni aplikovat na literární postavy světa příběhu pojmy z teorie jednání, měli bychom být ochotni aplikovat na ně i pojmy a modely týkající se kognitivního mentálního fungování. Stejně tak, jakmile jsme ochotni přisuzovat fiktivním protagonistům světa příběhu konání, měli bychom být ochotni přisuzovat jim též mysl, a zvláště pak kognitivní činnost. Odmítneme-li tak ve jménu filozofického purismu učinit, dostaneme se do naprostého rozporu se čtenářskou zkušeností a připravíme naratologie o možnost pojednat jeden z hlavních komponentů světa příběhu, zásadní pro porozumění jakémukoli sledu událostí“ (Margolin 2008: 7).